

HET ZEEGEVOEL

Wikimedia

De zee doet iets met een mens. Geen sterveling blijft onbewogen bij het geweld van een storm, de rust die een verre einder uitstraalt, de oneindige dieptes die voor mensen onzichtbaar blijven... In deze rubriek gaan we op zoek naar de relatie tussen mens en zee.

FONS VAN SCHOOTE, EEN AVONTUURLIJKE VLAAMSE EILAND-DOKTER-ZEEMAN IN MICRONESIE

Micronesië, een melkweg van atollen en archipels over een oppervlakte gelijk aan de Verenigde Staten. Hier vereert de lokale bevolking tot op vandaag dokter Fons Van Schoote (Gent 1926 – Filipijnse zee 1969). Maar bij ons raakte deze Gentse arts, avonturier en zeeman wat in de vergetelheid. Geheel ten onrechte, want met een grote passie wijdde hij zich, als een seculiere pater Damiaan, aan het verzorgen van eilandbewoners in de Stille Zuidzee

EEN STORMMAGTIGE LEVENSLIOP

Na zijn afstuderen als arts in 1952 verbleef dokter Van Schoote een half jaar in Congo, maar daar kreeg hij een afkeer van kolonialisme en missies. Hij werd arts van het Belgisch bataljon in Korea, en ging atoombomslachtoffers in Hiroshima verzorgen en bestuderen. Voor zijn verdiensten als oorlogsarts kreeg hij een Amerikaanse specialisatiebeurs, en werd in Durham en New York patholoog. Later ging hij als geografisch patholoog bij de Wereldgezondheidsorganisatie en de Atomic Energy Commission in dienst, en werkte op diverse locaties wereldwijd.

Maar zijn ware roeping vond deze doorwinterde avonturier uiteindelijk als eilandendokter in de Truk-archipel (nu Chuuk genaamd) in Micronesië. Van achter de einder kwamen patiënten in catamarans naar zijn spreekuur. Voor wie zich niet kon verplaatsen, zette de arts zijn eigen zeilboot in, die hij had gekocht en uitgerust met een rudimentaire operatiekamer. Op enkele atollen had hij dispensaria met medische voorraden gebouwd. Meer dan eens gebeurde het dat deze weggeblazen werden door tyfoons, zodat de medicijnen verspreid over enkele hectaren weer bijeen-gesprokkeld moesten worden.

DE GENTSE PATER DAMIAAN

Betalen deden de patiënten met kokosnoten. Die gebruikte Van Schoote trouwens ook wanneer zijn voorraad infuusflessen uitgeput of vernield was. Hij verbijsterde zijn Belgische collega's toen hij hun vertelde hoe hij de kokosnoot aan een boomtak hing en het vocht via een infuusnaald in de aderen van de patiënten liet lopen. Kokosmelk is immers steriel, isotonisch, ionenrijk en bevat suikers en eiwitten, verzekerde hij. Overgevoeligheid voor planteneiwitten? Nooit een probleem, want in de Stille Zuidzee bestond immunologie helemaal niet, grapte hij tegen zijn collega's. Dat daar geen ongelukken van kwamen, zoals hij met de hand op het hart verzekerde, mag gerust als een mirakel gelden voor wie hem –na Pater Damiaan– heilig zou willen verklaren.

Net als bij pater Damiaan werd ook Van Schoote's roeping hem uiteindelijk fataal: hij kwam om toen zijn boot in juli 1969 in een tyfoon terechtkwam. Geen spoor van de man of van het schip werd ooit teruggevonden. De omstandigheden van zijn verdwijning blijven tot op vandaag een mysterie. Op 28 juli 1969, op 80 mijl ten noordwesten van het Japanse eiland Chichi Jima, gaf de Japanse

vissersboot Kairyu Maru hem twee vaten drinkwater. Met een zeilsnelheid van slechts 4 knopen was het dan maar vier dagen varen meer naar Kobe, zijn bestemming. Van 2 tot 4 augustus raasde de door de radio aangekondigde tropische storm Alice door het gebied. De storm volgde vrij precies de route van zijn boot, de 'Kate', om op 4 augustus de Japanse kust te bereiken. Zelfs indien de radio van Van Schoote defect was, moeten de vissers hem allicht ingelicht hebben over de dreigende storm. Een voorzichtig man had op 28 juli maar een dag nodig gehad om naar de beschutting van een baai of de haven van Chichi Jima terug te varen, maar hij is blijkbaar doorgevaan. Waarom is hij dan niet op tijd in Japan aangekomen, en zo de storm voor geweest? Waarom was hij daarvoor weggeslopen uit Guam, zonder opgave van een reisplan? Waarom is er slechts weken later alarm geslagen, namelijk door de scheepswerf van Kobe die hem maar niet zag opdagen?

Meer dan veertig jaar na zijn dood fascineert Fons Van Schoote nog steeds. De documentaire filmmaakster Sarah Bernheim heeft de collega's, vrienden en vrouwen opgespoord wiens pad de arts ooit gekruist heeft. Dit maakt haar tot de enige die zijn hele leven kent. Met de hulp van het Vlaams Audiovisueel Fonds is alvast een eerste scenariosteun beklonken. Nu nog hopen dat er ook productiesteun komt voor een film over deze merkwaardige persoonlijkheid, de spoorloos verdwenen Gentse Pater Damiaan.

Jan Bernheim,
met dank aan Sophie Muylaert

■ De Gentse arts Fons Van Schoote spendeerde de mooiste jaren van zijn leven in Micronesië. Daar zeilde hij van eiland tot eiland om er de plaatselijke bevolking van geneeskundige zorgen te voorzien. Hij zou ook er ook het leven bij laten, toen zijn zeilboot 'Kate' (route = rode lijn) in juli 1969 op weg naar Kobe in Japan werd verrast door de tropische storm Alice (route in blauw en groen) (JvB)

